

cessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat: ergo voluntas Christi circa dispositionem ad sacram communionem habetur ex praxi Ecclesiae: & par est ratio de voluntate Christi circa alia. min. quoad 1. p. seu auctoritatem sat clara est ex n. 672. & clarior erit cuique legenti auctores, praesertim antiquiores. quoad 2. partem verb. seu quoad praxin fidelium, est etiam satis clara ex auctoritate. vide plura n. 694.

Et haec probatio conclusionis videtur omnino esse solida, & se sola sufficiens: nec eam evertit auctoritas recentiorum nobis oppositorum, quae videtur oppositam sententiam reddere probabilem; nam, quidquid sit de probabilitate contrariae sententiae, per eam auctoritatem recentiorum non evertitur nostrum argumentum à testimonio de praxi fidelium; semper enim manet, quod pro nostra sententia stet ingens nubes testium, qui praxin istam dari testantur. Id tamen concedo, posse illos recentiores, vel iis bona fide consentientes, excusari ignorantia invincibili hujus obligationis; eoquod bona fide putent, vel eam ex praxi non bene inferri, vel ipsam praxin non sufficienter probari: quam tamen nos putamus satis probatam.

678. Probatur tamen conclusio 2. ex Illius r. 6. disp. 6. q. 4. n. 4. n. 112. Peccata gravia dubia debemus confiteri ante communionem ex pracepto poenitentiae: ergo sunt materia necessaria confessionis. conf. patet; neque enim dici potest, Christum in hoc casu praecipisse confessionem materiae, in aliis circumstantiis non necessariae; hoc enim proflus est incredibile, & gratis dictum, ac contra persuasionem omnium. ant. prob. debemus de peccatis dubiis ante communionem conteri: ergo debemus etiam illa confiteri. ant. videtur negari non posse; quia ante communionem utique debet quis posse probabiliter judicare, se esse in statu gratiae, & amicitiae DEI, quale iudicium habere non potest, qui rationabiliter dubitat, an graviter peccaverit, donec saltem contritionem eliciat. Et quis, obsecro, dicit, sacerdotem, qui rationabiliter dubitat, an non suggestioni mortaliter gravi consenserit, & non potest prudens formare iudicium de negatione consensu, quis, inquam, dicit, talem in retro anno, imò diutius posse celebrare quotidie, quin prius contritionem eliciat? Certè hoc est nimis laxum, & contra dictum Apostoli 1. Cor. II. v. 28. Probat autem seipsum homo, & sic de pane illo edat &c.

679. Prob. jam confeg. Si necessaria est contritio de illis peccatis ante communionem, tunc etiam necessaria est confessio; nam probatio illa, de qua loquitur Apostolus, citatus sum. praeced. debet fieri per confessionem, ut habetur ex Tridentino citato n. 677. ubi ait, Ecclesiasticam con-

suetudinem id declarare: ex quo rectè infert Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 66. sec. 3. §. Dico tertio. Concilium dicendo declarat, offendere, non esse praecipuum Ecclesiasticum (aliis diceret statuit, determinat, obligat vel quid simile) sed esse praecipuum Divinum in, Ecclesia semper observatum: quod confirmatur etiam ex eo, quod non sciatur hujus praecipii origo: nec sciatur id esse latum ab ullo Pontifice, aut Concilio: quod indicat, hoc esse praecipuum Divinum, à S. Paulo, citato num. praeced. promulgatum, & nobis per traditionem intimatum; nam, ut rectè ait S. Augustinus l. 4. de baptis. contra Donatist. c. 6. Illa consuetudo, quam etiam tunc homines, sursum versus respicientes, non videbant à posterioribus institutam, rectè ab Apostolis tradita creditur.

680. Confir. ex Cardena p. 3. crisis Theol. disp. 74. c. 3. n. 19. Ex pracepto poenitentiae quilibet defacto tenetur id confiteri, de quo anteedenter ad institutionem sacramenti poenitentiae debebat conteri; hoc enim videtur esse innegabile; primò ob definitionem Tridentini, quod sessio. 6. c. 14. docet, Christiani hominis poenitentiam post lapsum multò aliam esse à baptismali, eoque contineri, non modo cessationem à peccatis, & eorum detestationem, aut cor contritum, & humilitatum, verum etiam corundem sacramentalem confessionem, saltem in voto, & suo tempore faciendam: secundò ob consensum omnium; hoc enim supponit S. Thomas in 4. disp. 17. q. 3. n. 1. questio. 4. in corp. & Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 22. sec. 9. n. 1. atqui tenetur homo, non tantum ex lege charitatis erga se ipsum, sed ex pracepto ipsius poenitentiae, detestari peccata dubia, & de iis conteri: ergo.

681. Prob. mi. Poenitentia obligat hominem, ut se constituat in eo statu, ut saltem probabiliter possit judicare, se esse reconciliatum cum DEO: atqui tale iudicium non potest homo ferre, nisi de peccatis etiam dubiis contritionem eliciat: ergo, ma. videtur non posse negari; nam finis poenitentiae est, ut homo iterum reconcilietur cum DEO, & ex hoc sine iubetur homo agere poenitentiam; adeoque vi poenitentiae tenetur tantum facere, quantum requiritur, ut possit saltem probabiliter judicare, se finem poenitentiae obtinuisse, seu cum DEO reconciliatum esse. mi. etiam videtur negari non posse, quomodo enim probabile tale iudicium is formabit, qui non potest se liberare à dubio, an non sit adhuc inimicus DEI?

Notanter dixi ex pracepto poenitentiae, nam ea, circa quae versatur hoc praecipuum, spectant per se ad confessionem: non autem per se spectant ad confessionem ea, de quibus tantum debemus aliquando conteri ex pracepto alterius virtutis, e. g. castitatis, si quis iudicaret, se non posse vincere novam tentationem contra hanc virtutem, nisi contritionem eliceret, de peccatis ori-

oribus, contra eam virtutem admisis, quamvis jam semel in confessione expositis; licet enim talis in hoc casu, ad evitandum novum peccatum, deberet contritionem de illis peccatis elicere, non tamen ea debet iterum confiteri. videri etiam potest Cardenas in 3. p. crisis disp. 74. c. 3. n. 30.

Dices. Etiam debemus eodem modo conteri, de peccatis invincibiliter ignoratis, quin debeamus ea confiteri: ergo obligatio ad contritionem non infert obligationem ad confessionem. Resp. neg. ant. Non debemus eodem modo per se de illis conteri, quamdum sunt invincibiliter ignorata; nam invincibiliter ignorans suum peccatum potest licitè absque contritione accedere etiam ad sacram communionem; quamvis enim laudabile sit, prius elicere contritionem, tamen non est obligatio; cum talis invincibiliter ignorans, non tantum probabiliter, sed etiam moraliter certò, possit judicare, se esse in statu gratiae, quod sufficit ad communionem: hoc autem judicare non potest negativè dubius. Aliud est, quòd, quando volumus confiteri, debeamus elicere dolorem univèrsalem, se extendentem ad omnia etiam invincibiliter ignorata peccata, ne, cum unum peccatum grave non remittatur sine altero, fortè sacramentum fiat infructuosum, vel probabilius omnino invalidum. At hoc non debet fieri ratione communionis, vel ratione obligationis, quam habemus constituendi nos in eo statu, ut possimus judicare prudenter, nos esse DEO reconciliatos. Adde, quòd peccata invincibiliter ignorata non possimus exponere; unde ab eorum confessione exulat impotentia: at possumus exponere peccata dubia ut talia.

682. Prob. conclusio 3. Dubius de numero peccatorum tenetur, se accusare sub dubio de illo numero, dicendo: Hoc feci, e. g. vigesies, plus minus: vel: Feci circiter decies, vigesies, centies &c. ut sentiunt omnes hucusque auctores: & quidem sentiunt, id esse sub pracepto; hinc tam accuratè quaerunt, quid sub illis terminis circa, circiter intelligatur: & docentur hoc etiam parvuli omnes in catechesi: Estque certissima praxis omnium fidelium, & quidem exillimantium, se omnino teneri, numerum sic explicare: atqui ad hoc nemo teneretur ex principiis adversariorum: ergo.

Prob. jam. min. Qui dubitat, an vigesies peccaverit, scit certò, se aliquoties peccatum illud patrassè: & erit aliquis numerus minimus, de quo non dubitat: ergo sufficienter juxta adversarios se accusaret, exponendo illum numerum minimum certum, & reliqua omitto, tanquam negativè dubia; eadem enim proflus est ratio, sive dubitem, an peccatum commiserim, sive dubitem, an sapius commiserim; quia tandem est dubium, an illis vicibus peccatum commiserim: & si peccatum dubium ex Tridentino, ut volunt adversarii, non est materia necessaria confessionis, neque

erit numerus dubius; quia Concilium aequaliter loquitur de utroque; unde, qui dubitaret, an semel, an bis, an ter, fecisset peccatum, deberet tantum dicere: Semel feci. Nec dicas, poenitentes saepe quidem non dubitare, se aliquoties lapsos fuisse; sed nullius lapsus determinatè sumpti certè meminisse; adeoque saltem in tali casu eos teneri ad explicandum numerum; adhibitis particulis circa, circiter &c. Resp. enim 1. etsi hoc fortè possit contingere, tamen etiam aequè saepe, aut saepius contingit, ut quis aliquorum lapsuum determinatè sumptorum certò recorderetur, & tamen meritò dubitet, an non pluribus vicibus lapsus sit: & in hoc casu hucusque auctores communissimè docuerunt, exponendum esse numerum sub dictis particulis: quod tamen juxta adversarios non esset necessarium.

Resp. 2. Si poenitens certò scit, se aliquoties peccasse, difficile captu est, quòd non unius, vel alterius determinati actus peccaminosi recorderetur; alias enim videtur dubitare de omnibus, adeoque juxta adversarios esse absolutus ab omni obligatione se de talibus peccatis accusandi. Resp. 3. Si tamen contingeret, ut quis certò sciret, se aliquoties lapsum, nec tamen ullius determinati peccati certò recorderetur, deberet talis juxta adversarios tantum dicere infimum numerum, quem non dubitaret à se impletum, & hoc sufficeret, quin se per particulas circiter &c. de pluribus sub dubio accusaret: quod tamen planè videtur esse contra constantem praxin fidelium.

ARTICULUS X.

Solvuntur Objectiones.

683. **O**B. I. ex quodam recentiore. Auctores antiqui non stant pro nostra sententia: ergo ruit potissimum nostrum fundamentum. ant. prob. possunt illi auctores explicari, vel de dubio pratico, vel de dubio tali, in quo rationes valde graves probant peccatum existere: at econtra tantum leves rationes, nec sufficientes ad iudicium probabile, stant pro negatione peccati: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. ant. seu nego, id posse dici. Certè mirabile foret, si per centum, & amplius annos, doctissimi viri, Suarez, Sanchez, Lugo &c. qui rem istam fusè examinant, non intellexissent antiquorum sermone: imò putassent, eos loqui de quaestione, quae, ut hic recentior asserit. Ipsi nec in mentem venit: quae ejus assertio facit, ut vix non suspicer, hunc recentiore auctores antiquos non satis diligenter legisse.

Sanè viri doctissimi communissimè antiquos accipiunt de dubio negativo proprie tali. Neque antiqui loquebantur de casu, quando pro negatione peccati vix ratio adest; nam e. g. S. Antoninus, & Tabiena citati n. 665, item Sylvester citatus n. 672. &

& alii, in terminis oppositum dicunt: alii autem loquuntur de dubio, quo intellectus manet anceps, atque suspensus: atqui, si ratio tam probabilis, & tanta, sit pro existentia peccati, ut nulla vera probabilitas, quantumvis minor, maneat pro ejus negatione, intellectus non manet suspensus: imò videtur talis homo, saltem in consortio alterius materix certæ, posse absolute se accusare de peccato: cum prudentissimè possit illud affirmare, tanquam aliquo modo moraliter certum; ut enim rectè ait Franciscus à Victoria in *summa sacramentorum v. confessio. n. 130. In rebus moralibus* (per errorem typi habetur *mortalibus*) debemus procedere ex *crassis conjecturis*. & rursus: *In rebus autem moralibus vocatur demonstratio, ubi habeo conjecturas pro una parte, & non pro alia, licet habeam formidinem ejus*: & tamen doctores cum S. Thoma, & S. Antonino, ac Soto, *locis citat. n. 672*, communissimè dicunt, non debere aliquem in dubio se absolute, sed sub dubio accusare. Accedit, quòd auctores cum Sylvestro, citato *n. 672* distinguunt, dubium, opinionem, & scientiam.

684. Quòd autem communiter auctores antiqui hic non loquantur de dubio proximè practico, inde desumitur, quòd non loquantur de illo, qui dubitat, an cum dubio suo, de licentia omittendi ea peccata, possit illa in confessione omittere: sed de eo, qui dubitat, an possit peccatum in confessione omittere, cum dubio, an sit veniale, vel mortale, ut patet cuivis eos legenti: & vel ex hoc solo manifestum est, quòd istud dubium ab ipsis ordinariè ponatur, vel in titulo questionis, vel in objectione, ad quam responderet: sicut etiam, quando querunt auctores, an in confessione possint omitti circumstantiæ aggravantes, non querunt, an possint omitti ab eo, qui practicè dubitat, num possint omitti. Hoc tamen concedo, quòd auctores, negantes, posse in confessione omitti peccata dubia, eo ipso implicite negent, quòd negativè dubitans possit per se, deponere dubium practicum, & formare sibi dictamen de licentia talis omissionis: adeoque implicite velint, talem per se saltem cum dubio practico operatum. Dixi per se; nam per accidens, e. g. bona fide censendo, oppositam sententiam esse veram, posset aliquis dubium practicum deponere.

685. Urgebis cum memorato recentiore. S. Thomas in *4. dist. 21. q. 2. a. 3. ad 3.* ubi vel maxime videtur nobis favere, sic ait: *Dicendum, quòd, quando aliquis dubitat de aliquo peccato, an sit mortale, tenetur illud confiteri, dubitatione manente*: atqui hoc, *dubitatione manente* significat, teneri illum tantum in dubio proximè practico: ergo. Resp. neg. min. Illa dubitatio, quam Angelicus hic intelligit, non est reflexa de licentia omittendi peccatum dubium, stante dubio de ejus commissione: sed est dubitatio directa de ipsa commissione illius peccati; nam in primis ita S. Thomam ex-

plicat S. Antoninus *num. seq. citandus*: de. in utique intelligit S. Doctor illud dubium, de quo immediatè antè loquitur: itémque intelligit illud dubium in responsione, quòd in objectione erat positum: atqui illud non erat dubium proximè practicum, sed dubium remotius, sive de eo, an peccatum sit mortale, an veniale. Adde, quòd verba S. Doctoris, jam ab annis quadringentis, & amplius, semper ita fuerint ab auctoribus accepta.

De hoc dubio etiam apertè loquitur S. Bonaventura, D. Thoma contemporaneus, & quasi collega, in *4. dist. 17. p. 3. a. 2. q. 1. ad ultimam objectionem*, ubi dicit: *In tali casu peccati dubii, nisi certificetur penitens per aliquem virum sapientem, cui possit adhibere fidem, tenetur illud utique confiteri*: qua voce utique indicat, à se obligationem confitendi haberi certam. At de quo debet juxta Seraphicum Doctorem penitens certificari? non per reflexa principia de licentia omittendi peccata dubia, sed de eo, an peccatum sit veniale, vel non; sic enim habet: *Si autem tollatur dubium, & sciatur esse veniale, tunc non obligatur*. Ex quo etiam infer, de hoc eodem dubio, & hujus depositione, loqui Valentiam *rom. 4. dist. 7. q. 5. punct. 3. §. Quod quis*. ubi S. Bonaventuram citat.

686. De eodem dubio loquitur S. Antoninus; sic enim habet *3. p. tit. 14. c. 19. §. 8. Ea autem, de quibus dubitat, utrum in ipsis peccaverit mortaliter, secundum Thomam tenetur confiteri; alias periculo se committit, si negligit confiteri, & mortaliter peccat*: certè hic nihil de dubio reflexo. Sed dices. S. Antoninus subjungit: *Sicut & quicumque aliquid committit, vel omittit, in quo dubitat, esse mortale peccatum*. Quid inde? hoc ipso, dum dicitur, *inquit casum tantum esse similem, non autem eundem*. Ad summum sequitur, quòd talis similiter peccet, sive, quòd hic S. Doctor velit, omittentem peccata dubia peccare, sicut peccat ille, qui agit cum dubio practico: nisi velis dicere, quòd mediatè adstruat, ex dubio illo speculativo practicum necessariò sequi, de qua re vide aliquid dictum *n. 684*.

Instabis. Nisi intelligatur S. Antoninus tantum de dubio practico, debet dici, quòd etiam debeamus juxta S. Antoninum confiteri peccata positivè dubia; nam ita subjungit: *Et intelligitur de dubio probabilis, quod habet rationem, non magis ad unam partem, quam ad aliam: hoc est proprie dubitare*. Resp. hoc ex his verbis non sequi; nam dubium probable non esse idem, ac dubium positivum, satis explicatum est *n. 664*, quòd etiam supponit Suarez *tom. 4. in 3. p. dist. 22. sec. 9. n. 7*.

687. Neque queratur adversarius, antiquos hanc rem non fuisse examinasse: certè paucissimas questiones suis in libris antiqui fuisse persecuti sunt: & hinc sæpè vocantur *Summistæ*. Si quis fufas dissertationes auctorum necessarias putet, ut aucto-

ita.

ritatem eorum asserre meritò possit, antiquorum calculo ferè semper delituever. Nec propterea dicendum est id, quòd recentior hic animosè adjicit, scilicet, hanc sententiam antiquis nec perfectam fuisse, utpote non examinatam: quasi verò antiqui omnia, quæ in libris suis non fuisse tractarunt, ideo nescisse, aut secum non examinasse, vel perpendisse, censendi sint. An enim dicit, quòd nihil examinaverit noster Emanuel Sà, qui brevissimus est, & vix ullam rationem adjungit: attamen illum exiguum libellum, *apborismi confessoriorum* inscriptum, quadraginta ferè annorum labore sibi stetit in *prefatione* testatur: additque, se hoc brevitatè studio, viros doctissimos in eo scribendi genere, imitari &c. videatur La Croix *l. 1. n. 160. & 162*.

688. Aliorum etiam esto judicium de alio dicto, quòd idem recentior adjungit, scilicet, in hac controversia auctoritatem veterum nullius esse ponderis, & exigui ponderis esse auctoritatem recentiorum, qui eam sequuntur; quia scilicet, ut præmittit, controversia hæc non est ab omnibus clarè examinata, atque pensata; nec unanimiter, certò, & evidenter, absque ulla dubitatione, in eandem sententiam, gravibus rationibus firmam, conspiratum: adeoque non est illorum auctoritas virtualis revelatio Divina. Quamvis enim veterum, & recentium auctorum testimonium, de praxi, & sensu Ecclesiæ, non esset virtualis revelatio Divina, tamen non esset nullius ponderis: certè hujus recentioris auctoritatis mihi magni ponderis est, quamvis revelationem Divinam in eanon agnoscam. Sed neque dicimus, eam auctoritatem antiquorum, & recentiorum auctorum, esse se sola revelationem Divinam: sed tantum dicimus, eam esse sufficiens testimonium traditionis, aut praxi Ecclesiæ, per quam nobis applicatur institutio Christi. Si ad tale testimonium, ut sit sufficiens, ea omnia requirerentur, quæ hic auctor, ut modò dictum, requirit, quæso, quando aliquod, nisi de rebus fide certis, invenitur? Non autem dicimus, nostram sententiam esse de fide: sed duntaxat asserimus, eam ut veram esse absolute tenendam.

639. Dices. Dominicus Sotus in *4. dist. 18. q. 2. a. 4. §. Sed arguet quis*. dubium eam scrupulo confundit. Resp. neg. ant. quia per scrupulum non intelligit dubium, sed conscientiam erroneam, ut patet legenti; ait enim: *dum quis putat &c.* & talem dicit, debere confiteri ratione scrupuli: tum primò addit, quòd dubius debeat confiteri sub dubio. Joannes Medina autem (quem etiam hic recentior nobis velle surripere) *de penit. tract. 2. de confess. q. 5. §. de confitendis venialibus. ad 3.* loquitur utique de illo dubio, quòd in objectione fuit positum: atqui positum ibi fuit dubium de eo, an peccatum sit mortale, an veniale: ait autem Medina, quòd dubius de eo, an sit mortale, an veniale, debeat id confiteri, *R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.*

ne contraveniat conscientia dubia: sicut, qui putat esse peccatum, quòd non est, debet id confiteri, ne contraveniat conscientia erronea: & sic de aliis loquendo; omnia enim asserre longissimum foret. Quid autem de adversariis, varios pro se auctores citantibus, tenendum sit, videre est *n. 674*.

690. Instabis. Auctores antiqui nullam rationem idoneam asserunt pro suo rigore: ergo nullam sententia nostra conciliant auctoritatem. prob. conseq. præcisè magnus numerus doctorum, gravi ratione destitutorum, nullam sententia conciliant probabilitatem: ergo. Resp. om. interim ant. neg. conseq. ad prob. dist. ant. nisi ex tanto numero auctorum colligi possit praxi Ecclesiæ, & fidelium sensus, obligationem aliquam indicans. om. ant. si hæc praxis, & hic sensus colligatur. neg. ant. & conf. Nos tam multos auctores non tam adducimus ut doctores, quorum ratione nitamur, quam ut telles, omni exceptione majores, de continua fidelium praxi confitendi peccata dubia. Quare, etiam si nullam rationem asserrent, modò de hac praxi testentur, sententiam nostram reddunt solidam, & firmam: atqui per plures centenos annos auctores communiter testantur de praxi fidelium: ergo.

691. Et quæso, qua convincenti ratione, ab auctoribus allata, probatur illa sententia communissimè, quòd, qui jam confessus est, sed peccati gravis inculpabiliter fuit oblitus, iterum tereatur confiteri, si adhuc ante communionem ejus peccati recorderetur, quamvis illi jam indirectè remissum sit, & talis homo sit in statu gratiæ? Certè recurri debet ad praxin communem fidelium, ex qua infertur voluntas Christi, ad eam confessionem obligantis, de qua praxi testantur communissimè auctores; ratione enim intrinseca hæc obligatio difficillimè probaretur: certè Lugo *de Euchar. disp. 14. sec. 6. n. 126*. eam tantum probat ex praxi, & consensu auctorum: nec aliam rationem invenio apud Suarez *tom. 3. in 3. p. dist. 66. sec. 4. §. Sed hujus occasione*. & sanè multæ sententiæ communiter recipiuntur, quæ non rationibus auctorum (quæ sæpe tantum congruentia sunt) sed eorum testimoniis, seu ipsis tanquam testibus, potius probantur: & par est ratio in nostro casu.

Instabis iterum. Multæ sententiæ antiquorum modò vix amplius apparent probabiles, ob novas rationes in contrarium inventas: ergo etiam hæc sententia antiquorum potuit antiquari. Resp. dist. ant. Multæ sententiæ antiquorum non sunt amplius probabiles, si fuerunt sententiæ, spectantes ad jus civile, sive Ecclesiasticum, quòd potest abrogari, vel ad jus naturale, quòd multò magis ex ratione, quam ex auctoritate debet innotescere. om. ant. si fuerunt sententiæ spectantes ad materiam sacramentorum, vel ad institutionem Christi, aut jus Divinum positivum, quæ debent ex

au.

authoritate innotescere, & contra quæ non datur præscriptio: & fuerunt sententia, tam universaliter receptæ, ac est hæc nostra. neg. ant. & conseq. Aliter certè se habet obligatio recitandi matutinum ante sacrum: aliter materia à Christo determinata pro confessione.

692. Replicabis. Auctores antiqui nituntur hic principio falso, scilicet, quod in dubio semper tutior pars sit eligenda: ergo ex his nihil probatur. Resp. 1. retorq. arg. Etiam adversarii, saltem multi, nituntur principio incertissimo, quod etiam est, cui tantum notabiliter minus probabile est, se non peccasse, de quo vide *tract. de actib. hum. n. 299.* Resp. 2. antec. universaliter non videri verum, & saltem esse incertum de pluribus auctoribus, qui nullam rationem adducunt. Resp. 3. fæpissimè auctoritate quorundam firmari sententias, quin eorum rationes assumantur; eoquod istæ sæpe principiis aliis non congruant: & idem adversarii sæpius in aliis materiis faciunt. Resp. 4. jam dictum esse, hic à nobis attendi, non tam ad rationes auctorum, quam ad eorum testimonium de praxi fidelium.

Resp. 5. cum Cardenas *in p. 3. crist. Theol. disp. 74. c. 4. n. 40.* (quem ibi vide) respondeo, inquam, principium illud, licet non procedat universaliter, tamen procedere in isto casu: quod sic probatur. Quando stante dubio speculativo non potest deponi dubium practicum, habet principium istud locum: atqui in nostro casu, stante dubio speculativo de commissio peccato (quod stare supponitur in casu) non potest deponi dubium practicum, de licentia omittendi illud peccatum in confessione: ergo. ma. non negatur; quia juxta omnes stante dubio practico debet eligi tutius.

693. Minor inprimis est Suarezii *tom. 4. in 3. p. disp. 22. sec. 9. n. 7.* dein probatur omnibus rationibus pro nostra conclusione adductis *n. 678. & seq. c. g. sic.* Si illud est materia necessaria contritionis (ut probatur *n. 679.*) tunc, si non potest deponi dubium de licentia omittendi contritionem, etiam non potest deponi dubium de licentia omittendi confessionem: atqui in nostro casu non potest deponi dubium de licentia omittendi contritionem, ut probatur *n. 678. & seq.* ergo neque potest deponi dubium de licentia omittendi confessionem: adeoque in hoc casu tutius est sequendum.

Et sic applicari huc possunt etiam alia rationes supra adductæ. Hæc autem rationes, ita huc applicatæ, ad minimum ostendunt, antiquos non nisi principio clarè falso, dum ad hunc casum particularem applicatur. Licet autem adversarii etiam in hoc casu negent, principio illi locum esse, tamen per hoc tantum ostendunt, se ab his rationibus non moveri: at non ostendunt, principium huc applicatum esse clarè fal-

sum, vel contemnendum esse auctoritatem doctissimorum virorum, tanquam nixam principio apertè falso.

Urgebis. Hoc ipso, quod auctores antiqui nixi sint hoc principio, agnovissent, obligationem exponendi peccata dubia esse dubiam: ergo non sunt testati de communissima praxi fidelium. conseq. non videtur posse negari; cum utique obligatio, per communissimam praxim recepta, præsertim in materia oppido difficili, videatur esse certa. antec. autem probatur sic: si isti auctores non agnovissent, dictam obligationem esse dubiam, inepitè usi fuissent illo principio, ut patet: sed hoc non potest de ipsis præsumi: ergo.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. ma. nam, licet ipsi auctores non dubitaverint de obligatione, seu præcepto confitendi peccata dubia, potuerunt tamen uti eo principio, in ordine ad alios, qui necdum satis de hac obligatione erant instructi, & qui poterant moveri, dum ex hoc principio tale argumentum fiebat. Hæc obligatio est quidem in se satis certa: sed, etiam foret dubia, tamen deberet impleri; quia in dubio tutior pars est eligenda. Nec dicas, hanc rationem, sive hoc principium, non habere sufficientem certitudinem, vel vim persuadendi; nam 1. saltem antiquis quibusdam videbatur habere efficaciam; unde illud juxta suam persuasionem non malè adhibuerunt. 2. Hoc principium, si non universaliter, saltem in hoc casu, sufficientem vim habet movendi, ut modò probatum. 3. Antiqui auctores quandoque ad probandas sententias, præsertim communiter habitas quasi certas, adhibent rationes, quæ videntur minus certæ, quam ipsæ assertiones. vide etiam *infra n. 695.*

694. Ob. 2. Nescitur, an Ecclesiæ, vel fidelium, fuerit constans praxis confitendi peccata negativè dubia: ergo ex ea nihil probatur. prob. ant. confessio est omnino secreta, & nescitur, quid in ea exponatur: ergo nescitur praxis confitendi fidelium. Confirm. Auctores antiqui non testantur de praxi fidelium, sed obligationem confitendi peccata dubia potius inferunt ex illo principio, quod in dubio tutior pars sit eligenda: ergo hæc praxis non probatur. Resp. 1. retorq. argum. in praxi præmittendi secundam confessionem ante communionem, casu quo quis in prima confessione oblitus fuerit peccati mortalis, de qua *n. 691.* item in praxi confitendi numerum peccatorum sub dubio, de qua *n. 682.*

Resp. 2. neg. ant. Arriaga *tom. 3. de penit. disp. 31. sec. 5. n. 44.* ait, hoc esse manifestè falsum. Et sanè utique scitur, ex constanti tot sæculorum usu, quod penitentes se de peccatis dubiis acclaverint, imò adhuc se aculent: & experiuntur omnes, qui vel modico tempore confessiones audiunt. Nec obest notitiæ de praxi, & consuetudine confitendi, sigillum confessionis; nam utique licet in genere dicere, quod penitentes soleant exponere peccata

dubia: neque tot auctores, qui, si non omnes, cerè plurimi fuere sacerdotes, & confessarii, ignorare potuerunt, quid hæc in re fiat, & quid etiam plures eorum ipsimet fecerint.

695. Ad confirm. Inprimis auctores plurimi, licet non omnino antiqui, tamen neque etiam omnino novi, saltem à tempore Thomæ Sanchez, qui jam scripsit ante centum, & amplius annos, dum hanc questionem tractant, cum ipso Sanchez de praxi, & usu Ecclesiæ, explicitè testantur, quorum auctoritas non est parvi momenti. Deia dist. ant. auctores antiqui de praxi confitendi peccata dubia non testantur explicitè, seu reflexè. om. ant. non testantur exercitè. neg. ant. & conseq.

Hoc ipso, quod omnes communissimè hanc obligationem adstruant, sufficienter testantur, fideles eam obligationem agnovisse, atque adeò, dum pie, & sincerè confessi sunt, implevisse: sicut eo ipso, quod omnes dicant, baptismum conferendum esse in nomine SS. Trinitatis, sufficienter testantur, eam esse praxim ritè baptizantium. Et hinc est, quod auctores posteriores ex hac ipsa confessione antiquorum meritò inferant praxim Ecclesiæ, atque etiam ipsos antiquos tanquam testes dictæ praxis adducant.

Sed neque credibile est, fideles, piè, & sincerè confiteri volentes, à communissima, doctorum, & instructorum suorum sententia, recessisse: sicut neque credibile est, doctores unanimiter in hac sententiam consensus fuisse, si non ea praxis piè, & sincerè confitentium fuisset. Dico praxim piè, & sincerè confitentium; nam si qui sacrilegè confessi fuerint, eorum praxis, sicut non probat, posse omitti peccata certa, quæ tamen tales homines sæpius omittunt, ita nec probat, posse omitti peccata dubia.

Quod autem auctores antiqui non voluerint, explicitè ipsam praxim Ecclesiæ pro argumento afferre; ideo verosimiliter fuit factum, quod antiqui sæpius voluerint suas sententias potius ratione, quam auctoritate probare, (& hinc factum est, quod nunquam adduxerint, non tam rationes firmas, quam congruentias) atque adeò etiam hanc suam assertionem, de obligatione confitendi peccata dubia, voluerint ratione probare, supponentes interim, de praxi, & usu fidelium omnibus aliunde constare: cerè neque praxim, aut usum, explicitè adducunt pro aliis sententiis, quæ tamen etiam ab ipsis adversariis admittuntur, & non nisi ex praxi possunt probari, e. g. quod debeamus secundò confiteri ante communionem, si in prima confessione oblitus fuimus alicujus peccati gravis, vel quod debeamus adhibere particulas *circa, circiter,* quando numerum determinatum peccatorum non scimus.

Accedit, quosdam ex antiquis auctoribus nullam prorsus rationem hujus obligationis attulisse, sed eam simpliciter alle-

ruisse, adeoque suppositivè, hanc obligationem omnibus esse notissimam, & in praxi receptam: alios autem existimasse, se sufficientem rationem attulisse, afferendo principium illud, quod in dubio tutior pars sit eligenda, nec de afferenda ratione alia sollicitos fuisse.

Dices 1. Hac ratione etiam posset dici, quod antiqui eodem modo testentur de praxi fidelium in sequendo semper tutius in dubio: ergo etiam ad hoc obligamur. Resp. neg. ant. nam inprimis nullo modo omnes antiqui docuerunt, in dubio semper sequendum esse tutius, de qua re fusè actum *in tract. de actib. hum. n. 245.* & ex regulis juris, tam canonici, quam civilis, est ostensum oppositum; unde neque ita communiter instructi sunt homines de sequendo semper tutiore in dubiis: consequenter neque fuerit praxis hæc in re uniformis; eoquod doctores quoad hanc obligationem non convenirent: adeoque neque potuerunt auctores de praxi testari; præsertim cum nesciverint, quænam praxis apud varios vigeat: sicut tamen ex confessionibus facile potuerunt scire praxim confitendi peccata dubia.

Addo, quod hoc, quod dicitur principium: *In dubio sequendum est tutius:* si tale esset, spectaret, non ad jus positivum, sed ad naturale, quod, ut jam dictum *n. 691.* non tam ex praxi, seu auctoritate, quam ex ratione inferendum est. Quare auctores, qui illud qualecunque principium ex obligatione sequendum esse docuerunt, id non tanquam aliquam praxim Ecclesiæ, sed tanquam aliquam sententiam suam, instar aliarum assertionum proposuerunt.

696. Dices 2. Saltem nescitur, an praxis confitendi peccata dubia fuerit universalis, an fuerit tantum paucorum: ergo ex ea non probatur universalis obligatio. Confirm. 1. Nescitur, an hæc praxis fuerit inducta animo se obligandi, vel non isto animo: ergo. Confirm. 2. Est etiam praxis confitendi peccata venialia, quin detur obligatio ea confitendi: ergo. Resp. neg. ant. nam & auctores testantur de praxi universalis, & fideles communiter, si tamen peccata dubia habeant, ea confiteri solent: quod autem non omnes semper peccata dubia exponant, inde est, quod non semper rationabilia talia dubia habeant. Ad 1. confirm. om. ant. neg. conf. Praxis hæc recepta utique non fuit animo se obligandi, ratione consuetudinis, à se introductæ, vel introducendæ (esset enim questio, ut non malè advertit La Croix *l. 6. p. 2. n. 609.* an hæc lex posset, per consuetudinem humanam introduci, vel etiam per Ecclesiam ferri, de quo etiam videri potest Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 35. sec. 1. n. 18.*) sed fuit hæc praxis à fidelibus recepta; quia censetur, ad eam Christus obligare: & hoc testantur omnes nostri auctores, qui obligationem dari agnoscunt, & eam alios etiam docent: cui doctrinæ se etiam fideles conformant.

Dein, ut videtur est apud Vivam, quam,

quamvis adversarium, *Cursus Theol. p. 8. disp. 4. q. 3. art. 2. n. 13.* quod praxis aliqua sit recepta sub obligatione, ex eo etiam colligi potest, si res, in se ardua, constanter observetur, & non observantia timoratis scandalum pariat: atqui hæc conveniunt in hanc praxin, non minus, quam in illam aliam praxin confitendi secundò ante communionem, si cui de novo peccatum grave aliquod incidat: ergo.

Noto hæc, Caramuelem confundere omissionem alicujus rei, & praxin aliquam faciendi: Ex eo, quod aliquid præcisè non fiat, utique non sequitur obligatio id non faciendi: e. g. ex eo, quod festum Immaculate Conceptionis B. virginis per plura sæcula non fuerit celebratum, utique non sequitur obligatio illud non celebrandi: at ex praxi recepta sub obligatione, qualis e. g. est praxis abstinendi à lacticiis, obligatio oritur, ex propositione 32. ab Alexandro VII. damnata: & sic in plurimis aliis. Ad 2. confit. neg. conseq. Praxis confitendi venialia, non est universalis: & ab omnibus docetur, atque ab omnibus scitur, ea peccata tantum exponi in confessione, ex perfectione spontanea, non ex obligatione; hinc multi de his non sunt valde solliciti, maxime de exponendis omnibus; cum tamen omnia deberent exponi, si praxis obligationem probaret.

697. Dices 3. Videtur etiam esse praxis confitendi peccata positive dubia: & tamen ista non debent exponi: ergo. Resp. de hac praxi confitendi peccata positive dubia non ita constat, ut observat etiam Sanchez l. 1. moral. seu in decal. c. 10. n. 76. certe videntur multi in hoc casu dubium deposuisse, maxime qui defendunt, quemlibet posse licite sequi, sententias minus tutas, & minus probabiles. Et sanè, si (ut videntur quidam supponere: qua veritate viderint ipsi) si, inquam, possum in casu peccati positive dubii prudenter judicare, menon peccasse, adeoque me esse in statu gratiæ, est magna disparitas inter positive, & negative dubitantem de peccatis. Quidquid autem de hoc sit (neque enim decidere volo, ad quid in dubio positivo de peccatis commissis, vel necdum expositis teneamur) certum est, neminem posse omittere confessionem peccatorum etiam positive dubiorum, nisi prius prudenter deponat dubium, si non speculativum, saltem practicum de licentia illius omissionis. An autem quis in eo casu possit prudenter deponere hoc dubium, questio esse potest.

Equidem scio, complures, præsertim recentiores, asserere, peccata positive dubia non esse materiam necessariam confessionis: at, quando minor, vel æqualis tantum probabilitas est pro non existentia peccati, hæc sententia non est adeo certa, ut aliqui volunt. Negat eam Cardenas in p. 2. *crisis Theol. disp. 40. c. 7. n. 307.* sub conditione quidem, quod peccata dubia sint exponenda, quam conditionem tamen postea purificat p. 3. *disp. 74. c. 2. Munita Stimulo 4.*

n. 15. & *stimulo 8. n. 102. Salas in 1. 2. tract. 8. disp. unica. sec. 5. n. 60. P. Thyrsus tom. 3. selectar. disp. 40. sec. 2. & sec. 6. Gormaz de sacram. penit. n. 160. Schilldere etiam tract. 6. c. 5. n. 42. dum adstruit obligationem confitendi peccata dubia, non facit ullum discrimen inter peccata negative, & positive dubia: & tract. 2. c. 9. n. 122. ab onere confitendi tantum excipit positive judicantem, se non peccasse, non verò dubitantem.*

698. Ratio horum auctorum est; quia in tali casu non videtur, posse absolute, & prudenter judicari, peccatum non esse commissum; ex quo enim motivo reflexo id facies; cum motiva directa tantum causent æquilibrium? an ideo, ut non tenearis confiteri? at non videtur, quomodo ex hoc motivo prudenter id possis judicare, & quidem prudentià, non carnis, sed spiritus: si autem id judicare non potes, manet lex peccata dubia confitendi in possessione. Nec dicas, stante æquali utrinque probabilitate, non teneri te ad observationem legis; nam. Resp. si esset æqualis probabilitas immediate de existentia legis confessionis, aut de licentia omissionis eorum peccatorum in confessione, posset concedi, te ad eorum peccatorum confessionem non teneri: at in hoc casu est tantum æqualis probabilitas de aliquo remoto, scilicet de existentia, & non existentia peccati: obligatio autem confitendi peccata absolute dubia videtur plurimis certa, & indubia, ut Sanchezio l. 1. in decalog. c. 10. n. 66. Lugoni de penit. disp. 16. n. 74. Gormaz de sacram. penit. n. 166.

699. Quare videtur, neque deponi posse prudenter dubium practicum, neque prudenter posse affirmari, hic, & nunc, non obligare præceptum confitendi. (Sic in simili, licet multis sit valde probabile, requiri ad consecrationem calicis tantum priora verba: *Hic est calix sanguinis mei*; quia tamen agitur de valore sacramenti, & ad hunc debet adhiberi materia certa, vel tutior, si potest haberi, non est bona illatio: Probabiliter sufficiunt ea verba: ergo probabiliter possunt adhiberi: & sic neque ista illatio est bona: Probabile est, peccatum non esse commissum: ergo probabile est, id non debere in confessione exponi. Adde, quod talis homo videatur etiam debere, ante suspensionem SS. Eucharistiæ, saltem de eo peccato conteri, adeoque id confiteri, ex n. 679. alias enim videretur, & æquali periculo exponere fructum sacramenti, consequenter non minus peccare in ejus reverentiam, quam is, qui non eliceret contritionem de peccato negative dubio.

700. Ad hoc ultimum reponunt auctores oppositi, non debere hominem in eo casu conteri, nec exponere se hic majori periculo irreverentiæ, seu peccati, quam in aliis casibus, ubi agitur de obligatione legis, à qua tamen æqualis probabilitas exulare videtur: nec teneri aliquem ad procurandum fructum sacramenti, nisi ita, ut prudenter judi-

judicet, sacramentum fore fructuosum. At reclamant quidam, non sufficere, ut tantum quis prudenter judicet, probabile esse, quod sacramentum sit futurum fructuosum; cum aliàs nimio adhuc periculo exponeretur fructus sacramenti: adeoque requiri, ut absolute judicetur, sacramentum fore fructuosum. Sed, quomodo hoc possit in hoc casu absolute judicari, non est facile percipibile, nisi quis etiam possit prudenter absolute judicare, se non peccasse, ut patet expendenti: an autem istud possit absolute prudenter judicare talis dubitans, de hoc mox aliquid dicemus.

Itaque aliqui respondent, talem hominem prudenter judicare posse, non tantum per propositionem modalem, quod probabile sit, sed absolute, quod verum sit, se non peccasse: quod tamen mihi semper visum est valde durum, & præsertim non admitendum, quando minor est probabilitas pro negatione peccati, ut dixi tract. de act. hum. n. 387. certe Suarez in 1. 2. tr. 2. disp. 10. sec. 1. n. 5. & Layman l. 1. tr. 1. c. 5. n. 5. & l. 2. tr. 1. c. 10. n. 3. ac plures alii, id negant: imò neque ausim id asserere, quando utrinque est æqualis probabilitas.

701. Si autem aliis hoc prudenter fieri posse bona fide videatur, me hic, & nunc non oppono; quia hac in questione de peccatis positive dubiis nihil decidere volo. Id tantum adverte, quod auctores, qui asserunt, peccata positive, vel etiam negative dubia, non debere in confessione exponi, videntur, quandoque abuti principiis probabilissimi, & e. g. ex probabilitate de eo, quod peccatum non sit commissum, statim inferre probabilitatem de eo, quod non detur obligatio confitendi (quæ illatio etiam est Lugonis de penit. disp. 16. sec. 2. n. 58.) cum tamen ista sint inter se valde diversa. Alii autem se fundant in eo, quod quis cuique opinioni probabili possit prudenter assentiri ut veræ (in quo se etiam fundat La Croix l. 6. p. 2. n. 600. & 610.) quod tamen fundamentum eorum etiam nullo modo est satis firmum, ut num. præced. est observatum. Quod si tamen notabiliter probabilius sit, peccatum non fuisse commissum, equidem facile dabo, prudenter judicari posse, peccatum non fuisse commissum, adeoque talem hominem posse prudenter se eximere ab onere confessionis.

702. Dices. Si non tenemur confiteri peccata positive dubia, tunc adhuc minus tenemur, confiteri peccata negative dubia: sed non tenemur, confiteri peccata positive dubia: ergo adhuc minus tenemur confiteri peccata negative dubia. prob. ma. si non tenemur conteri in dubio positivo, in quo possumus probabiliter judicare, nos peccasse, minus tenemur, confiteri in dubio negativo, in quo non possumus istud judicare: sed prius est verum: ergo & posterius. Resp. minorem à me non esse absolute admittam: qui illam admittunt, neg. ma. ad prob. neg. ma. quia eo ipso etiam, ut dicunt cum La Croix l. 6. p. 2. n. 600. & n.

610. possumus judicare, nos non peccasse; nam, ut ajunt, si possumus absolute judicare ex ratione probabili, nos peccasse, possumus, ex ratione æqualiter probabili in oppositum, etiam absolute judicare, nos non peccasse: atqui, si possumus prudenter judicare, nos non peccasse, possumus nos eximere à lege confessionis: quod non possumus in dubio negativo, quando non possumus absolute, & prudens judicium ferre: ita illi: de cuius tamen responsionis veritate viderint ipsi. Equidem ex suppositione, quod possumus, judicare in tali casu, nos peccasse, videtur sequi, quod etiam possumus judicare, nos non peccasse: sed, si rationes omnes sunt prioris æquales, puto, quod neutrum possumus prudenter absolute judicare. vide n. 700.

ARTICULUS XI.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

703. **O**B. ulterius 3. Tridentinum sess. 14. c. 5. ita habet: *Ex his colligitur, oportere à penitentibus, omnia peccata mortalia, quorum, post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri: sed peccati dubii non habetur conscientia: ergo hoc non debet recenseri. prob. min. conscientia significat noticiam certam ex C. Quoniam. 20. seu finali. de prescriptionibus: ubi de præscribere volente dicitur: in nulla temporis parte rei habet conscientiam alienam: ubi auctores communiter conscientiam pro noticiâ certâ accipiunt: idemque tradit S. Thomas 2. p. q. 79. a. 13. incorp. sic scribens: Conscientia enim secundum proprietatem vocabuli importat ordinem scientiæ ad aliquid; nam conscientia dicitur cum alio scientia: rursus S. Bernardus, vel quisquis est auctor libri de interiori domo c. 11. ait: Conscientia est cordis scientia: ergo.*

Nec dicas, peccatum haberi saltem in conscientia ut dubium; nam, ut advertit Viva *cur. Theol. p. 8. disp. 4. q. 3. a. 2. n. 15.* Concilium non dicit: *ut habent in conscientia: sed: habent conscientiam.* Confirm. Idem Concilium sess. 13. c. 7. ait: *Ut nullus, sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistiæ accedere debeat: atqui dubius non est sibi conscius; est enim inauditum, ait Cardenas in *crisis Theol. p. 2. disp. 46. c. 5. n. 270.* quod vox conscius dicatur de eo, qui dubitat: ergo. Resp. neg. min. ad prob. diff. ant. conscientia in aliquibus casibus significat noticiam certam, om. vel conc. ant. ubique, & universaliter. neg. ant. & conseq.*

704. Inprimis etiam vox scientia non semper significat noticiam certam; quia in communi usu loquendi dicimus, nos ea scire, quæ de aliis audivimus, quamvis ea mi-